

TVÄRREDS IF 1930-1946

av Arvid Larsson

DET VAR SA HÄR VI BÖRJADE IDROTTEN

TVÄRREDS IF bildades den 1 juni 1930 efter en fotbollsmatch på Haganäs sjöstrand. Föreningen bildades således inte för att starta idrotten i Tvärred utan kom som en nödvändighet för det idrottsutövande som redan var i gång. Den allra första begynnelsen var när min skolklass hösten 1923 satsade 35 öre var och köpte den första fotbollen i Tvärreds huse, en s.k. uppsteppad alltså ej luftfylld. Därmed började fotbollsparkeandet som det vid denna tid kallades på skolgårdar, ödekrar och sjöstränder.

Men det var inte bara fotboll som utövades dessa år. Slutet av 1920-talet skidor, skridskor, cykel och allmän idrott hade vi börjat att bryta med.

Det var säkert flera orsaker som gjorde att vi fick detta stora idrottsintresse vid denna tid. Radion med högtalare började bli allmän i slutet av 1920-talet och Sven Jerrings medrykande referat från vasalopp, landskamper och olympiska spel hade säkert en avgörande betydelse. 1928 Invigdes under stor pompa och ståt Åtravallen i Ulmshamn, en fullständig idrottsplats med banor även för löpning, hopp och kast, dit vi nu började cykla för att bl.a. se tävlingar i allmän idrott, och givetvis blev det för många av oss en dröm att själva en gång få spränga målnöret. Amsterdamsolympiaden 1928 blev också inte minst genom den legendariske finske störlöparen Paavo Nurmis många segrar också en injektion. När det gäller dessa första trevande idrottsår kan jag inte undgå att nämna Gustav Gustavsson Onsered. Gustav som var några år äldre än vi andra hade vuxit upp i Göteborg och därmed fått idrotten i blodet redan från pojåkåren och dessutom själv en mycket skicklig fotbollsspelare och skidlöpare. Den största idrottshändelsen före 1930 var när vi 1929 vågade utmana ett fotbollslag från en annan söcker nämligen Dannike. Denna fotbollsmatch som härigenom blev historisk gick av stapel på en gräsvall å Gårsbo efter det högt hade bärgats. Detta lag som var det första som spelat mot ett lag från annan ort hade följande utseende:

Målvakt Ragnar Larsson Gårsbo 14 år, backar: Gösta Nilsson Skogen och Arvid Larsson Gårsbo båda 17 år, halvbackar Polke Ström Strömsdal 18 år, John Larsson Linneryd 17 år och Bertil Andersson Skog 15 år. Forwards: Gunnar Larsson Gårsbo 15 år, Eric Andersson Rude 15 år, Gustav Gustavsson, Onsered 22 år, Karl Bohman 18 år och Gustav Johansson Stårwands 17 år.

Dannikeborna var betydligt äldre och större till växten men trots detta blev resultatet oavgjort 2-2. Målgörare Gunnar Larsson och Karl Bohman.

Vid returmatchen i Dannike dit vi cyklade gick det mycket dåligt. Målvakten John Johansson som ersatte Ragnar Larsson, som börjat visa för bråsten, vrickade knät så illa att han fick läggas in på lasarettet. Dannike vann med 5-0. Till råga på John Johanssons skada kom, att vid träning på vallen vid Gårbo, fick Folke Karlsson, Alhammar benet avsparkat och även han fick en längre lasarettsvistelse. Det var inte så underligt att tvåårsborna undrade vad det var för dumheter vi hade börjat med.

1929 började vi också med allmän idrott med hoppstall, längdhoppsgren, kast med hemmagjorda redskap samt löpning på rundbana å gräs-vall, allt på Gårbo.

1930

1929-1930 blev det ingen vinter. Det gick att plöja och bryta sten på åkrarna i januari. Därför blev det inga skidtävlingar denna vinter. Den tidiga och torra våren medförde att ett strandområde vid Haganäs gick att spela boll på. Därför började vi tidigt på våren 1930 att träna fotboll vid Haganäs.

Nu tillkom de mycket bollkunniga bröderna Larsson i Hunnahagen. Även några mycket bra spelare från Pinnekumla som spelat i Vegby Sportklubb deltog i träningarna vid Haganäs. Våren 1930 anordnade Handbollsborna den första cykeltävlingen i Tvärreds historia. Segrare blev Sixten Andersson, Stavared. Jag har glömt att nämna att vi hela hösten 1929 arbetade frivilligt på en idrottsplats i Gårbo skog i närheten av stora landsvägen vid Korslätt. 1930 hade vi tillfälligt på grund av väderleken en bra plan vid Haganäs. Vid en träning kom vi överens om att skaffa fotbollsdräkter. Vi kom överens om att ha röd tröja och blå byxor precis som Hålsingborgs IF som ledde allsvenskan då. Fotbollsskor hade vi tidigare köpt från Ahlén&Holm för 10:50 kr paret. Tröjorna kostade 3 kr från Ahlén&Holm. Byxor sydde Gösta Nilsson på Skogen. Givetvis betalade var och en sina grejor. Ett par skor för 10:50 samt en tröja för 3:- blev 13:50, en anseelig summa vid denna tid då t ex en dränglön var 22:50 per månad.

Emellertid började vi nu på allvar tala om att bilda en idrottsförening. Ett problem var att få tag i någon äldre person till ordförande som var idrottsintresserad. Men problemet löstes genom att Isak Karlsson, 39 år, Rude, åtog sig att bli ordförande.

Efter det att vi den 1 juni 1930 spelat vår första match för året mot Ulricehamns AFK som vi förövrigt vann, bildades Tvärreds IF.

Den första styrelsen fick följande sammansättning:

Ordförande: Isak Karlsson, Rude. Vice ordförande: Gustav Gustavsson, Onsered. Sekreterare: Gunnar Larsson, Posten. Kassör: Helmer Josefs-son, Rude. Revisorer: Sven Darelins och Arvid Larsson.

Matchresultat 1930:

Tvärred	- Ulricehamns AFK	5-3
Tvärred	- Dannike	4-4
Dannike	- Tvärred	3-3
Tvärred	- Ulricehamns komb	1-5
Tvärred	- Ulricehamns Sportklubb	5-4
Långhem	- Tvärred	2-1
Vegby B	- Tvärred	6-3
Marbäck	- Tvärred	2-5
Finnekumla	- Tvärred	0-3
UIF juniorer	- Tvärred	3-4
Åtradalens B	- Tvärred	3-0
Södra Ving	- Tvärred	1-9
Åtradalens A	- Tvärred	1-2
Vegby SK	- Tvärred	3-2
Tvärred	- Långhem	5-3

Ordinarie spelare 1930 har varit från mål till vänsterytter:

Helge Lorentsson (tidigare Vegby Sportklubb), Henry Ekman (dito), Henry Svantesson (dito), Karl Bohman, Arvid Larsson, Gunnar Larsson, Gustav Gustavsson, Artur Larsson, Klas Larsson, Göte Larsson och Gustav-Johansson.

B-laget hade spelat ett flertal matcher med växlande resultat.

Det största föreningsarbetet 1930 var i ordningstället av en fest-plats för fester med dans, vilket vid denna tid var idrottsföreningarnas främsta inkomstkälla.

Ett markområde arrangerades av Artur Götarman i Ah. Markområdet var beläget i den s k "Ugglekullen". Allt arbete utfördes frivilligt och enda utgiften var ett virkesköp av grevinnan på Högagårde för 10:-. Ordföranden Isak Karlsson lade här ned ett berömdvärt arbete, snickerkunnig som han var.

Den första festen i Tvärreds historia på "Ugglekullen" gick av stapeln den 16 och 17 augusti 1930. För musiken svarade Pänslundatrion. Ersättning 35:- kr för 2 kvällar, vilket torde motsvara ca 1 500:- kr i 1980 års penningvärde. Denna fest inbringade 852:- kr och omkostnaderna var 558:- kr, alltså 294:- kr i behållning. En s k dans (en tillställning med endast dans) gav 355:- - 280:- = 75:- kr.

Året 1930, det första i idrottsföreningens historia, avslutades med att arrendekontrakt skrevs med Karl Johansson i Stavared, om ett markområde för ny idrottsplats i Stavared. Det 1929 påbörjade arbetet i Gärsbo skog avbröts då platsen ansågs olämplig. Arbetena påbörjades i slutet av oktober, dels frivilligt och dels lejd arbetskraft. Emil Persson på Håkantorps gjorde 169 timmar å 50 öre och Artur Flink började stenröjning mot att han fick all sten till stenkrossning för vägunderhåll på allmänna landsvägen. Det var således inte fordringar på att planen skulle bli "plan" utan endast nödtorftigt "slät".

Gymnastik startades i Tvärred av den livaktiga J.U.F-avdelningen under folkskollärare Ernst Hindgårds ledning. Denna gymnastik hade stor betydelse, inte minst genom att vi kom tillsammans och "prata" idrott.

1931

Vid årsmöte den 31 januari 1931 under Isak Karlssons ordförandeskap valdes följande styrelse:

Ordförande: Isak Karlsson, Rude. Vice ordförande: Gustav Gustavsson, Onsered. Kassör: nyval av Sven Darelius efter Helmer Josefsson som var allvarligt sjuk. Sekreterare: Gunnar Larsson, Posten. Revisorer: Arvid Larsson och Evert Andersson, Fjädermossen.

Att föreningen skulle driva alla idrottsgrenar som fanns intresse för var från början självklart. Tvärred blev därför den första lands- ortsföreningen som hade mer än fotboll på programmet.

Det var därför aldrig någon diskussion om detta, utan vid årsmötet valdes sektioner för alla idrotter som börjat att utövas. Sektionerna blev:

Fotboll: Helge Lorentson, Gösta Nilsson (Karlsson) och Folke Ström.

Skidor: Karl Bohman, Folke Ström och Gustav Johansson.

Cykel: Samma som skidor.

Allmän idrott: Einar Johansson, Arvid Larsson och Erik Andersson.

Sekt. ordf. blev Folke Ström och Arvid Larsson.

Vintern blev ganska skaplig 1931 och den första skidtävlingen i föreningens historia gick den 18 januari 1931 med start och mål vid Lockeled. Banan gick över Matsered, Blackered, Handvik, Rydet, Eriks-hult, Arrungared och till Lockeled. Segrare i seniorer blev Valdemar Johansson och juniorer Ragnar Larsson. "Dessa två var föreningens bästa skidlöpare i 20 år". Stor publik följde tävlingen. Prisutdelare var Edwin Larsson, Gärsbo.

Den första terränglöpnings i Föreningens historia gick söndagen den 3 maj med start och mål vid Lockeled. Snön var knappt borta och banan över Skogen-Korslätt-Solbacken-Lockeled var mycket krävande. Segrare blev en junior, John Svensson, Bashult.

Genom den sena och blöta våren gick det inte att spela i Haganäs förrän fram i juni. Det blev därför endast bortamatcher på våren.

1931 hade vi i stort sett samma framgångsrika lag som 1930. Helge Lorentson, Artur Larsson, Karl Bohman, Arne Nilsson (Finnekumla), Gustav Gustavsson, Gunnar Larsson, Klas Larsson, Göte Larsson och Gustav Johansson.

B-laget: John Johansson, Stenbacka, Sven Sundin och John Sundin, Skärvenäs, Ragnar och Egon Larsson, Gärsbo, Sven Nilsson, Kalvsheter, Lemart Johansson, Skärvenäs, Gunnar Johansson, Skärvenäs, Eric Andersson, Rude, Torsten Särngvist och Gösta Nilsson (Karlsson), Skogen.

Lagledare och linjeman var såväl 1930 som 1931 Helge Nilsson, Skogen. Ännu hade vi inte gått med i någon serie utan endast vänskapsmatcher spelades.

1931 A-laget:

Varnum IK - Tvärred	2-2
Vegby SK - Tvärred	10-2
Timmele - Tvärred	2-1
Tvärred - Marbäck	9-2
Tvärred - Gällstad IF	14-1
Tvärred - Uiricehamns IF	7-12
Tvärred - Varnum	6-2
Tvärred - Månstad	5-2
Marbäck - Tvärred	3-1
Dannike - Tvärred	5-5
Tvärred - Palmia Borås	5-2
Tvärred - Marbäck	6-5
Tvärred - Brunn	8-1
Tvärred - UIF juniorer	6-6
Tvärred - Dannike	3-2
Vegby - Tvärred	3-3
Gällstad - Tvärred	3-1

I maj månad 1931 började en klang och jubeltid för Tvärreds idrott. Vid cykeltävlingar i Månstad vann Valdemar Johansson. Valdemar vann sedan samtliga tävlingar i bygden 1931. Alltså Månstad ("Åsunden runt"), Tvärred "Tolken runt", Gällstad Marbäck ("Åsunden runt"), Dalums tävling samt Falköpings. Namnet "Tvärred" hade börjat bli bekant i vida idrottskretsar. Då idrottsplatsen ej var färdig, arbetena pågick hela sommaren, hade klubbmästerskap i allmän idrott endast anordnats i löpning på landsväg. Även dessa tävlingar anordnades vid Lockeled med mycket publik. Det var nymodigt då det ordnades tävlingar för första gången.

Tiderna blev blygsamma även beroende på att landsvägen lutar och det härigenom blev uppför i sprinterdistanserna.

Löpning	60 m	Evert Andersson	7,8
	100 m	Arvid Larsson	12,7
	200 m	"	25,8
	800 m	"	2,19,1
	1 500 m	John Svensson	4,50,2
	3 000 m	"	10,05

I november betalades 360 kr för arbete på idrottsplatsen, vilket motsvarade ca 720 timmar. Ett par fester och för första gången fotboll flickor-gubbar.

1932

1932 blev ett dramatiskt år i Tvärreds IF:s historia. Årsmötet som hölls den 29 januari 1932 i Tvärreds kommunalrum blev sedan överklagat av peststationsmästare K Karlsson m fl efter rykten om att allt inte sköttes paragrafenligt och föreningstekniskt rätt.

K Karlsson med sin stora kunnighet hade redan kommit i framskjuten ställning genom att ta initiativet till teater, sång och cabaretställe i skolan. En verksamhet som tidigare JUF hade bedrivit. Detta var en möjlighet att få in några pengar även vintertid.

Vid nytt årsmöte den 22 februari 1932 blev efter "viss förarbetning" K Karlsson vald till ny ordförande. Några större förändringar blev det i övrigt inte mer än att de äldsta Isak Karlsson och Sven Darélius gick från de viktigaste posterna. Med tanke på vad som var på gång i Tyskland vid denna tid, kom vi att kalla denna överklagning för en "Hitlerkupp".

I Karl Karlsson även kallad "K.K." fick idrottsföreningen en skicklig men stridbar föreningsledare. Han gjorde mycket gott, men hans svaga intresse för själva idrotten kom dock i ett fall att bli ödesdigert.

Vintern 1932 var praktiskt taget obefintlig, endast klubbmästerskapen kunde med nöd och näppe köras. Men den milda vintern, vilket också blev förhållandet hela 30-talet, gynnade träningen i terränglöpning. Den 24 april hade vi träningstävling i full sommarsol och 22° varmt. 15 deltagare. Den 1 maj blev Arvid Larsson klubbmästare i terräng och den 8 maj blev samme man segrare vid en större tävling i Månstad. Valdemar Johansson hade börjat sin segerviktoria från förra året.

Finputsningen av idrottsplatsen skedde under våren. Plank hade satts upp utmed vägen och säckväv i kullen åt Kalyshester.

En serie i fotboll hade startats, den s k Vänskapsserien. Tvärred som bl a genom en del Vegbyspelare, däribland Einar Nord från A-

laget, står starkt rustat och jag tvivlade inte det minsta på serieseger.

Det började med seger mot Vegby B, Varnum och Långhem men sedan var det slut. Några spelare i södra delen av socknen hade ej löst medlemskort. Detta medförde att den ordningsfulle ordföranden K Karlsson tog bil och hämtade de 3 spelarnas utrustning och sa ifrån att dom ej får spela nästa match. Detta medförde att de övriga i södra delen av socknen jämte de från Vegby och Finnekumla inte heller spelade, om de 3 inte fick ställa upp. Nu skall erkännas att många tyckte att de värvade spelarna var lite fordrande och höll med K.K.

Det blev ingen kompromiss utan 9 spelare utgick och 9 från B-laget fick rycka in i nästa match som gick i Aplared. Resultatet kunde bara bli ett nederlag med 14-0.

Sedan blev det nederlag med 14 till 9-0 i varje match. Tvärred som var bäst i fotboll blev nu sämst och skulle så förbli några år.

1932 var året då vi om än trevande, men på allvar, började med allmän idrott i alla grenar. Hoppställ, hoppgröp och kastredskap skaffades.

Klubbmästerskap ordnades i alla grenar. De spelare som bröt sig ur I.F. bildade en ny förening I.F Kamraterna med Gajs grönsvarta dräkt.

Vid en match fram på hösten mellan I.F och Kamraterna blev resultatet 8-1 till I.F.K.

Årsavgiften var 1:- fortfarande, motsvarande ca 20:- i 1980 års penningvärde. På höstkanten närmare bestämt 3 december hände en dramatisk händelse som skulle ge eko långt fram i tiden. Vid en inomhusfest i folkskolan med K Karlsson som bas och med amatörteater på programmet, hade skolstyrelsen fastslagit att festen skulle vara slut kl 22.30. Denna tid gick inte att hålla utan vid denna tid pågick teatern för fullt. Skolstyrelsens representant påpekade detta för Karlsson. Han kompromissade ej, utan avbröt festen, och fick därigenom publiken och inte minst idrottspojkar på sin sida. Härmed började ett onödigt motsatsförhållande mellan I.F och en del av de styrande och övriga sockenbor, men mer om detta under 1933.

De milda och snöfattiga vinternarna på 30-talet medförde att vi fick träna med lågpromenader, Åsunden runt, Folken runt bl a. F o m att vi tränade i terränglöppning å längre distanser omväxlande med snabb gång och löpning.

En bild av Tvärred i början av 30-talet: Inga villor och ingen samhällsbyggnad. Alla bor i bondgårdar och torp. Folkmängd omkring 1 200 personer. Inga syfabriker, möjligen hade B Anderssons i Hultå börjat lite. Ungdomen mycket talrik, alla slutade skolan efter 7 år, konfirmerades och sedan fortsättningsskola. Levebröd hemma hos föräldrarna på jordbruk och hemsömad. Mycket liten kontantlön, ca 20:- i månaden. Ingen ordnad arbetstid, ingen semester, arbete från tidig morgon till sena kväll. Lejd arbetskraft slutar kl 8 senare 7 på kvällen. Arbete hela lördagen. De som mest sysslade med sömnanen arbetade inte med detta på lördagen men hade i stället mycket bråttom med jordbrukssysslor som fått stå still under veckan. Ungdomen hade ingen fritid förrän efter kl 19.00 på vardagar samt söndagar med undantag för "sysslor" i ladugård och med djur.

Det fanns inte en familj i Tvärred förutom präst, skollärare och handlande som inte hade kor att mjölka. Genom att allt tävlade måste ske på söndagarna samt att lördags- och söndagskvällarna eller rättare sagt nätterna var enda tillfälle för nöje, så blev "måndagarna" en fruktansvärd pina efter allt nattvak och idrottande och kanske cyklande till utsocknes festplatser, ibland flera mil.

Men vi som var unga under 20- och 30-talen hade oändligt roligt och glömmet aldrig denna ljuva ungdomstid då vi var så övertygade om en bättre värld vilket inte minst idrotten skulle bidra till.

1933

Under hela min tid 1930-1946 var ekonomin ett problem.

Efter 1932 års slut var skulderna 415:-, en ansenlig summa motsvarande ca 15 000:- i 1980 års penningvärde. Efter det att som tidigare omtalats, en inkomstfest i skolan fick avbrytas, började ordföranden K Karlsson i december 1932 att inreda ett uthus på hans mejerifastighet Källäng.

1933 började med att K Karlsson författade den första nyårsrevyn i Tvärreds historia. Träning eller övning av alla sketcher och sånger hade vi i Karlssons bostad, post- och mejerihus på Kärläng allt under det att arbetet med den nya lokalen fortskred. Kostnaderna för lokalen stod Karlsson för själv, men idrottsföreningen skulle hyra i första hand.

Lokalen fick namnet Tvärreds I.F.s klubblokal. Jag vill påstå att med denna lokal hände något enastående. För första gången i historien fick Tvärred en offentlig lokal där även dans kunde ordnas. Revyn röntte ett enormt intresse med 2 fullsatta föreställningar.

Temat i revyn var att gissla de nämnder och kommunalgubbar samt alla som var emot idrottsföreningen.

Förhållandet blev givetvis ännu sämre efter revyn. Idrottens motståndare döpte klubblokalen till "svinhuset" då det tidigare varit svinhus för att ta tillvara vasslen från mejeriet. Om 1933 skall vi inte orda så mycket, festplats och idrottsplats var järdiga. Nämnas bör att allmänna idrotten kom igång med dock blygsamma resultat.

Största arrangemangen var att "Tvärreds Terräng" anordnades för första gången och den första klubbmatchen i allmän idrott anordnades mot Blidsbergs Sportklubb.

Tvärred började göra sig känt i löpning genom John Svensson och Arvid Larsson som även ställde upp för UIF i större sammanhang. Största framgången var en stafettseger i Gällstad.

1933 var det ingen snö och inga skidtävlingar.

Fotbollen var sorgebarnet med förluster på upp till 11-0. Förlusten av de 9 bästa spelarna våren 1932 blev ödesdigert.

Men vi hade dock ett verkligt glädjeämnde 1933, och det var Valdemar Johansson med namnet "Tvärred" som blivit en cyklist av distriktsklass. Slutligen kan noteras att I.F. efter schismen i skolan övertagit gymnastiken från JUF med John Johansson som ledare. Gymnastiken flyttades givetvis från skolan till klubblokalen med dusch i mejeriet. "Illasinnaade personer sa att idrottarna badade i ysterkarer".